

Spin-offs aangewezen op diepe zakken universitaire holding

Bedrijven die ontstaan uit universiteiten moeten kennis vermarkten en werkgelegenheid creëren, maar niet elke spin-off kan op startkapitaal rekenen

Ilse Zeemeijer
Amsterdam

Universiteiten moeten niet alleen goede wetenschappers opleiden, maar ook nieuwe bedrijven creëren die de academische kennis kunnen vermarkten. Maar de weg van idee naar bv kost geld. En niet elke universiteit heeft daar een potje voor, zo blijkt uit een inventarisatie van het FD. Een spin-off in Utrecht maakt bijvoorbeeld kans op startkapitaal, in Rotterdam blijft het bij advies.

Klopt een wetenschapper of ondernemer aan bij een universiteit voor startkapitaal voor een spin-off, dan komt hij al snel in aanraking met een universitaire houdstermaatschappij, waarin universiteiten hun private belangen hebben ondergebracht. Zo heeft de Universiteit Leiden de Libertatis Ergo Holding, is de VU eigenaar van Ooievaar Holding en werkt Twente met de holding Technopolis Twente.

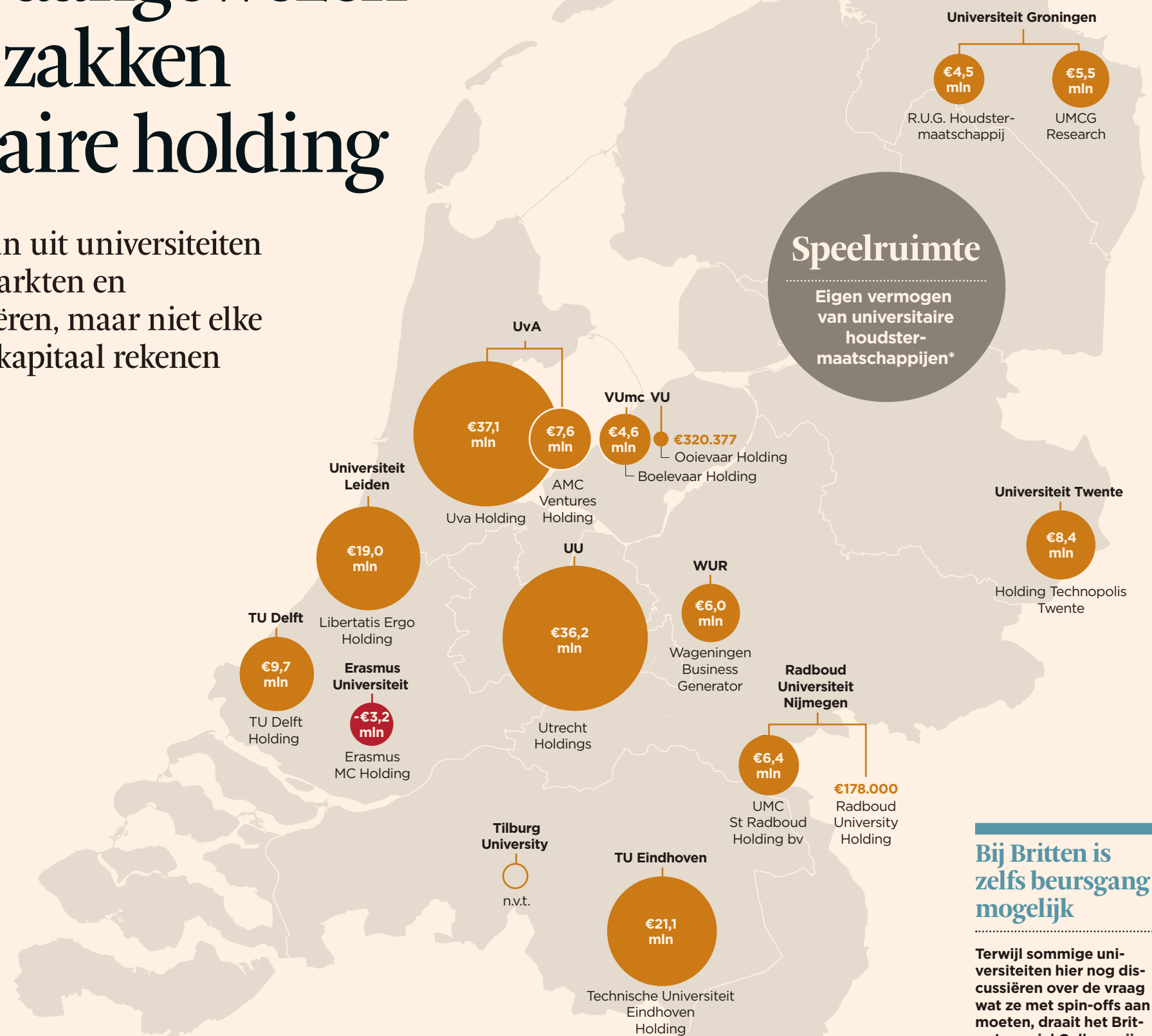
De verschillen tussen de houdstermaatschappijen zijn groot. De ene is alleen een juridische entiteit die participaties beheert, de andere beschikt over een fors eigen vermogen en kan startkapitaal aan spin-offs verstrekken.

'Onze holding is een hof ding wat betreft start-ups en spin-offs', zegt Thijs Spigt, bij het Rotterdamse Erasmus MC verantwoordelijk voor het opzetten van nieuwe bedrijven. 'We hebben in de holding geen geld om direct in spin-offs te investeren. Daardoor is er wel eens een kans verloren gegaan om een bedrijf op te richten.' Ook Ooievaar van de VU en Boeivaar Holding van VUmc zijn juridische entiteiten.

Ondernemende wetenschappers in Tilburg komen er helemaal bekaaid af: de universiteit die vooral sterk is in alfa- en gammawetenschappen heeft geen houdstermaatschappij en beschikt ook niet over andere investeringspotjes.

Hoe anders is het bij de Universiteit van Amsterdam (UvA) of in Utrecht. Het eigen vermogen van de holdings van de UvA en AMC is ruim € 44 mln (2014). De portefeuille bestaat uit meer dan veertig bedrijven. De universiteiten spekten hun houdstermaatschappijen onder andere met de verkoop van biotechbedrijf ChromaGenics aan branchegeenoot Crucell en de verkoop van softwaremaker Euvision aan het Amerikaanse Qualcomm.

Het eigen vermogen, licentie-inkomsten en het beschikbare investeringskapitaal van een holding zijn bepalend voor de speelruimte die een universiteit heeft om in spin-offs te investeren. Deze geldstroom wordt gezien als privaat geld en mag naar eigen inzicht worden besteed. Wie geen privaat geld heeft, moet spin-offs naar andere partijen verwijzen.

*In een universitaire holding zitten private activiteiten van een universiteit. Het investeren in spin-offs is een van de activiteiten. Het geld dat in de holding zit, mogen universiteiten naar eigen inzicht besteden.

In Utrecht staat de teller van het eigen vermogen op ruim € 21 mln (2015). De universitaire holdings in Utrecht hebben daarmee een flinke speelruimte. De afgelopen tien jaar investeerden ze € 15 mln in spin-offs en octrooien en hebben ze € 30 mln aan dividend uitgekeerd aan de universiteit en het academisch ziekenhuis. Directeur Oscar Schoots heeft voor de komende drie jaar € 5 mln om te investeren. Een investering in een individuele spin-off kan oplopen tot € 1 mln.

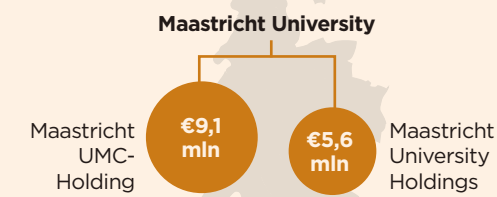
Schoots: 'We zijn altijd winstgevend geweest, maar hebben ook een beetje geluk gehad.' Zo heeft de universiteit al vanaf het begin af aan geprofiteerd van een licentiedeal met Medtronic, een producent van medische instrumenten.

Universiteiten worstelen met de vraag tot hoever ze moeten en kunnen gaan om hun spin-offs van kapitaal te voorzien

Ook de Utrechtse spin-off Ubysis was een schot in de roos. Dat bedrijf stond samen met een Leidse spin-off aan de basis van biotechbedrijf Crucell, dat in 2011 voor \$ 1,75 mrd in handen kwam van Johnson & Johnson. In totaal inde Utrecht vorig jaar € 3 mln aan inkomsten uit licenties. Alleen Leiden komt met € 2,5 mln in de buurt. De overige universiteiten moeten het met aanzienlijk kleinere bedragen doen.

Universiteiten worstelen met de vraag tot hoever ze moeten en kunnen gaan om startende bedrijven van kapitaal te voorzien. Duidelijke regels of afspraken zijn er niet. Terwijl de ene holding er alles aan doet om geld te verdienen, vindt de andere winst een vies woord. Investeren moet je vooral overlaten aan de professionals, zo is vaak de teneur.

In Groningen en Twente kiest de universiteit voor een middenweg: de houdstermaatschappij verstrekt geen risicokapitaal aan spin-offs, maar investeert wel in externe investeringsfondsen met een onafhankelijk management. Op deze manier willen de universiteiten hun

Bron: Jaarverslagen Kvk 2014

verantwoordelijkheid nemen om bedrijvigheid in de regio te creëren.

Erasmus MC heeft eerder geïnvesteerd in het Erasmus Biomedical Fund — omvang € 12 mln — dat helemaal is belegd. Aan een fonds, dat investeert in spin-offs die de haalbaarheid van een product willen testen, wordt gewerkt. Hier ligt de grens. Spigt van Erasmus MC: 'Schoenmaker, blijf bij je leest. We moeten een ondernemer met onze kennis en kunde op weg helpen om een bedrijf te starten, maar we zijn niet verantwoordelijk voor het creëren van scale-ups. We moeten ergens stop durven zeggen.'

Bij Britten is zelfs beursgang mogelijk

Terwijl sommige universiteiten hier nog discussiëren over de vraag wat ze met spin-offs aan moeten, draait het Britse Imperial College zijn hand niet om voor een beursgang. De universiteit werkt samen met Imperial Innovations, een bedrijf dat uit de universiteit is ontstaan en tot 2020 verantwoordelijk is voor het commercialiseren van onderzoek van Imperial College. Ook de universiteiten Oxford, Cambridge en University College Londen werken met Imperial Innovations samen. Het bedrijf heeft diepe zakken: sinds de beursnotering tien jaar geleden heeft Imperial Innovations meer dan £ 446 mln (omgerekend € 565 mln) opgehaald. Ook de Zweedse medische universiteit Karolinska Instituut heeft een beursgenoteerd fonds.

Willem te Beest, vicevoorzitter van het college van bestuur van de Universiteit Leiden ziet niets in een beursgenoteerd fonds voor spin-offs. 'De beursgang is het domste wat Imperial College ooit heeft gedaan, want ze zijn al hun patenten in een klap kwijt. Dat gaan wij dus niet doen. Wij licensen onze kennis liever uit en wachten tot er een keer een lot uit de loterij getrokken wordt. Het geld dat een verkoop of beursgang oplevert, zoals met Crucell, kunnen we opnieuw investeren. Maar rijk zullen we er niet van worden. Je mag blij zijn als de kosten en baten op de lange termijn in evenwicht zijn.'

Nieuwe investeringsfondsen in de maak

Meerdere universiteiten in Nederland werken aan de oprichting van nieuwe fondsen die kunnen investeren in veelbelovende bedrijven die uit de universiteit zijn ontstaan. Zo werken de drie technische universiteiten in Delft, Eindhoven en Twente met de Universiteit Wageningen aan de

oprichting van een onafhankelijk financieringsfonds dat tot € 8 mln in een spin-off kan investeren. Het fonds, Innovation Industries, moet een omvang krijgen van € 75 mln, aldus investeerder Harm de Vries, een van de initiatiefnemers en partner van drie universiteitsfondsen. Innovation Industries is

het vervolg op het Twente Technology Fund, dat in 2010 is opgericht door een aantal Twentse ondernemers en de universiteit. Een cruciaal verschil is dat het nieuwe fonds niet aan regionale grenzen gebonden is. 'Nederland is te klein om in hokjes op te delen', aldus De Vries. De investeerders rich-

ten zich op spin-offs die maatschappelijke problemen kunnen oplossen, zoals het tegengaan van klimaatverandering

of het toegankelijk maken van medicijnen. Industriële partners gaan hun kennis en netwerk beschikbaar stellen om de spin-offs verder te helpen. Door de handen ineen te slaan, hopen de universiteiten dat er een oplossing komt voor de zogenaamde 'valley of death'. Dit is het gat dat valt tussen

de eerste kleine investeringsronde en grote vervolginvesteringen die nodig zijn om omzet te behalen. Het is nog niet duidelijk of de universiteiten via hun holding ook geld in het fonds investeren. Ook in het westen van het land wordt aan een nieuw fonds gewerkt. Dit fonds is een initiatief van de regionale

ontwikkelingsmaatschappij Innovation Quarter, de TU Delft, Erasmus MC en de Universiteit Leiden. Het fonds, UNIIG, wil € 22 mln ophalen en richt zich op spin-offs die de werking van hun product, dienst of technologie willen testen. Beiden fondsen gaan waarschijnlijk in de zomer van start.